

Др Петар МАТИЋ*
научни сарадник,
Институт за политичке студије, Београд

УСТАВ СФРЈ ИЗ 1974. ГОДИНЕ ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУЦИОНАЛИЗМА

Историјски институционализам, један од кључних праваца у оквиру институционалне теорије у политичким наукама, добра је основа за сагледавање правних норми и права, in genera. Историјски институционализам истражује трајекторије и еволуцију одређених институционалних и нормативних решења. Овај теоријски правац заступа становиште да, када се успостави један облик система, јако тешко долази до институционалних промена. У том контексту, Краснер је увео појам критичних тачки и тачкасте равнотеже како би се процес институционалних реформи сагледао из перспективе историјског институционализма. Устав СФРЈ из 1974. године је представљао критичну тачку која умногоме условила друштвено-политичка кретања на просторима некадашње СФРЈ.

Аутор у свом чланку истражује контекстуалне факторе који су довели до усвајања овог устава. Разматраће се идеолошка, економска и друштвена кретања која су условила усвајање последњег устава СФРЈ Југославије. Устав је био одраз тежњи ка изградњи јединствене југословенске верзије социјалистичког самоуправљања и настао је у условима сложеног историјског контекста. Кључни његови проблеми су се огледали у прекомерној комплексности, у сложеним процедурама доношења одлука што је умањивало адаптивни капацитет државе и водило тешкоћама у спровођењу реформи и јачању центрифугалних тенденција које су се јавиле у контексту наглашене децентрализације.

Кључне речи: Устав 1974, историјски институционализам, контекстуални фактори, критичне тачке, социјалистичко самоуправљање.

Petar MATIĆ, PhD
Research Associate
Institute for Political Studies, Belgrade

THE CONSTITUTION OF SFRY FROM 1974 FROM THE PERSPECTIVE OF HISTORICAL INSTITUTIONALISM

Historical institutionalism, which is one of the key directions within institutional theory in political science, provides a good basis for looking at legal norms and rights, in general. It tracks the trajectories and evolution of certain institutional and normative solutions. This direction advocates the point of view that when one form of system is established, it is very difficult to bring about institutional, and in this case, legal changes. In this context, Krasner introduced the notion of critical points and punctuated equilibrium in order to view the process of institutional reforms from the perspective of historical institutionalism. The Constitution of the SFRY from 1974 was, in that sense, a critical point that greatly conditioned social and political developments in the former SFRY. This paper will be based on the research of the contextual factors that led to its adoption. Ideological, economic and social trends that caused the adoption of this highest legal act will be considered. This Constitution was a reflection of aspirations towards the construction of a unique Yugoslav version of socialist self-governance and was created in the conditions of a complex historical context. The key problems of this Constitution were reflected in excessive complexity, in complex decision-making procedures, which reduced the adaptive capacity of the state and led to difficulties in implementing reforms and strengthening centrifugal tendencies that appeared in the context of emphasized decentralization.

Keywords: 1974 Constitution, historical institutionalism, contextual factors, juncture points, socialist self-governance.

* <https://orcid.org/0000-0003-0205-9762>, pmtic75@gmail.com